

DE AFHANKELIJKHEID VAN ARBEIDSMIGRANTEN: BAAN EN BED ALS MACHTSMIDDEL

Uitzendbureaus verdienen goud geld aan een simpele constructie: zij koppelen werk aan huisvesting. Wie wil werken, moet ook het bed van het uitzendbureau nemen. Dat is geen toevallige oplossing, maar een verdienmodel. Het maakt arbeidsmigranten dubbel afhankelijk: voor inkomen én onderdak. Wie zich uitspreekt over misstanden, riskeert baan en woning te verliezen. Wij vertellen je hoe het model werkt, waarom het groeit en wat de gevolgen zijn.

BAAN ÉN BED: HET VERDIENMODEL UITGELEGD

Uitzendbureaus bieden vaak een 'package deal': werk krijg je alleen als je ook hun huisvesting accepteert. Daarbij wordt tot 25% van het wettelijk minimumloon ingehouden voor onderdak. En het onderdak? Die is vaak heel armoedig en slecht.

DE KOPPELING GEEFT WERKGEVERS TWEE MACHTSMIDDELEN:

1. Inkomen: door inhoudingen is er weinig financiële ruimte.
2. Onderdak: wie niet meer nodig is of 'lastig' wordt, kan direct zijn bed verliezen.

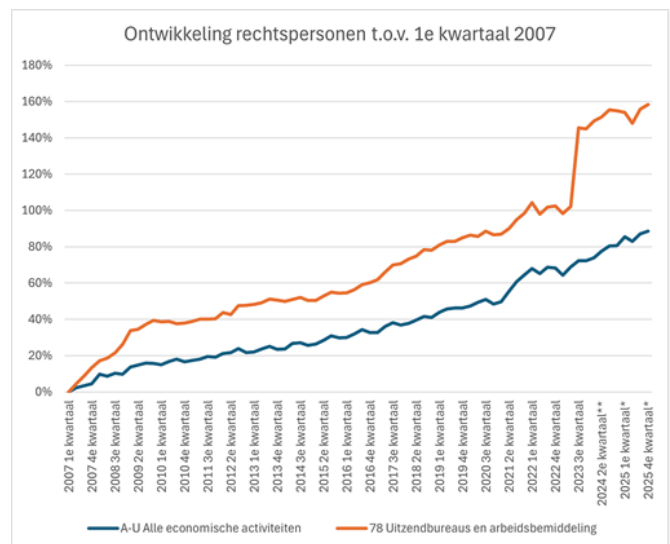
NEDERLAND ALS UITZENDLAND: SCHAAL EN GROEI

Nederland telt meer dan 20.000 uitzendondernemingen. Dit is drie keer zoveel als het aantal supermarkten (!). Alleen al in Den Haag zijn er ruim 1.600. Tegelijkertijd steeg het aantal banen in de uitzendbranche van 320.000 (2013) naar bijna 900.000 (2023). Dat terwijl het aantal Nederlandse ingezetenen dat als uitzendkracht werkt in 2024 rond de 362.000 lag. Het verschil? Die zit grotendeels in arbeidsmigratie, zij vullen deze banengroei in.

Nederland wordt nog meer een uitzendland.

Bron: Flexbarometer en bedrijfsgegevens CBS

Bron: CBS statline; sprong in 2023 door reeksbreuk

WINST EN PERVERSE PRIKKEL IN DE ECONOMIE

De brutowinstquote van de uitzendsector groeit sinds 2007 steeds harder dan in de rest van de economie. Zo vloeit een groter deel van de waarde naar bedrijven, niet naar werkenden. De Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen waarschuwt dat dit model een laagproductieve economie stimuleert die drijft op goedkope, flexibele arbeid van arbeidsmigranten¹.

CASHEN OP HUISVESTING: HOE WERKT HET?

1. Geen wettelijk huurplafond

Er geldt geen puntensysteem of normaal huurrecht. Voor een kamer (soms niet meer dan een matras) worden torenhoge prijzen gevraagd.

2. Werkgever = verhuurder

Tot 25% van het minimumloon wordt automatisch ingehouden voor huur. Ontslag betekent ook verlies van huisvesting.

3. Slimme verrekening

Huurkosten worden verrekend met brutoloon, waardoor werkgevers minder premies betalen. De verrekening van 25% op het minimumloon is een cruciale pijler in dit verdienmodel.

EUROPESE MINIMUMLONENRICHTLIJN NIET TOEGEPAST

Nederland moet de Europese minimumlonenrichtlijn invoeren. Uitzonderingen op het minimumloon moeten evenredig zijn, een legitiem doel dienen, en non-discriminatoir zijn. De inhouding van 25% voor huisvesting ondergraaft minimumloonbescherming en leidt in de praktijk tot ongelijke behandeling van arbeidsmigranten². Deze maatregel voldoet dus niet aan de vereisten uit de richtlijn.

MENSELIJKE GEVOLGEN: DAKLOOSHEID EN ONZEKERHEID

De impact is concreet: het Leger des Heils schat dat ongeveer 10.000 arbeidsmigranten op straat leven³. Wie de package deal verliest, verliest vaak tegelijk inkomen en onderdak. Dit vergroot schulden, gezondheidsproblemen en maatschappelijke kosten.

KERNAANBEVELING VAN ROEMER

Het scheiden van baan en bed is een kernaanbeveling uit het Aanjaagteam-Roemer. Stop de inhouding op het minimumloon voor huisvesting en geef arbeidsmigranten contracten en huur-overeenkomsten die niet aan elkaar gekoppeld zijn. Zo verdwijnt het verdienmodel dat misbruik mogelijk maakt en krijgen mensen echte vrijheid en bescherming.

De koppeling van werk en huisvesting is een winstmachine voor uitzendbureaus en een afhankelijkheidsketen voor arbeidsmigranten. Zolang deze constructie blijft bestaan, blijven misstanden aanhouden, stijgt de winst en betalen mensen de prijs met hun leven en welzijn. Genoeg is genoeg. Werk en woning moet gescheiden worden.

Deze infosheet is mede mogelijk gemaakt door het FNV Kapitaalagendateam.

¹ Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen 2050, *Gematigde Groei*, 2024.

² Arrest C-19/23 van de Grote kamer van het Europees Hof van Justitie.

Zie Artikel 6, in conjunctie met wetsoverweging 29, die expliciet waarschuwt dat inhoudingen voor huisvesting een groot risico op onevenredigheid opleveren.

³ Leger des Heils, <https://www.legerdesheils.nl/artikel/leger-des-heils-cnv-dakloosheid-eu-arbeidsmigranten>.